

Мики Шилба Рао ИСТРАЖИВАЧИ 5

ОПЕТ ЧУЈЕМ НЕКО ТИК-ТА-КАЊЕ! ДА НЕМАШ ТИ ЈОШ КОЈУ КРХТИЈУ ОД САТА!

ПА ТО ЈЕ ГАЈГЕРОВ БРОЈАЧ! ТО САД ОН КУЏА!

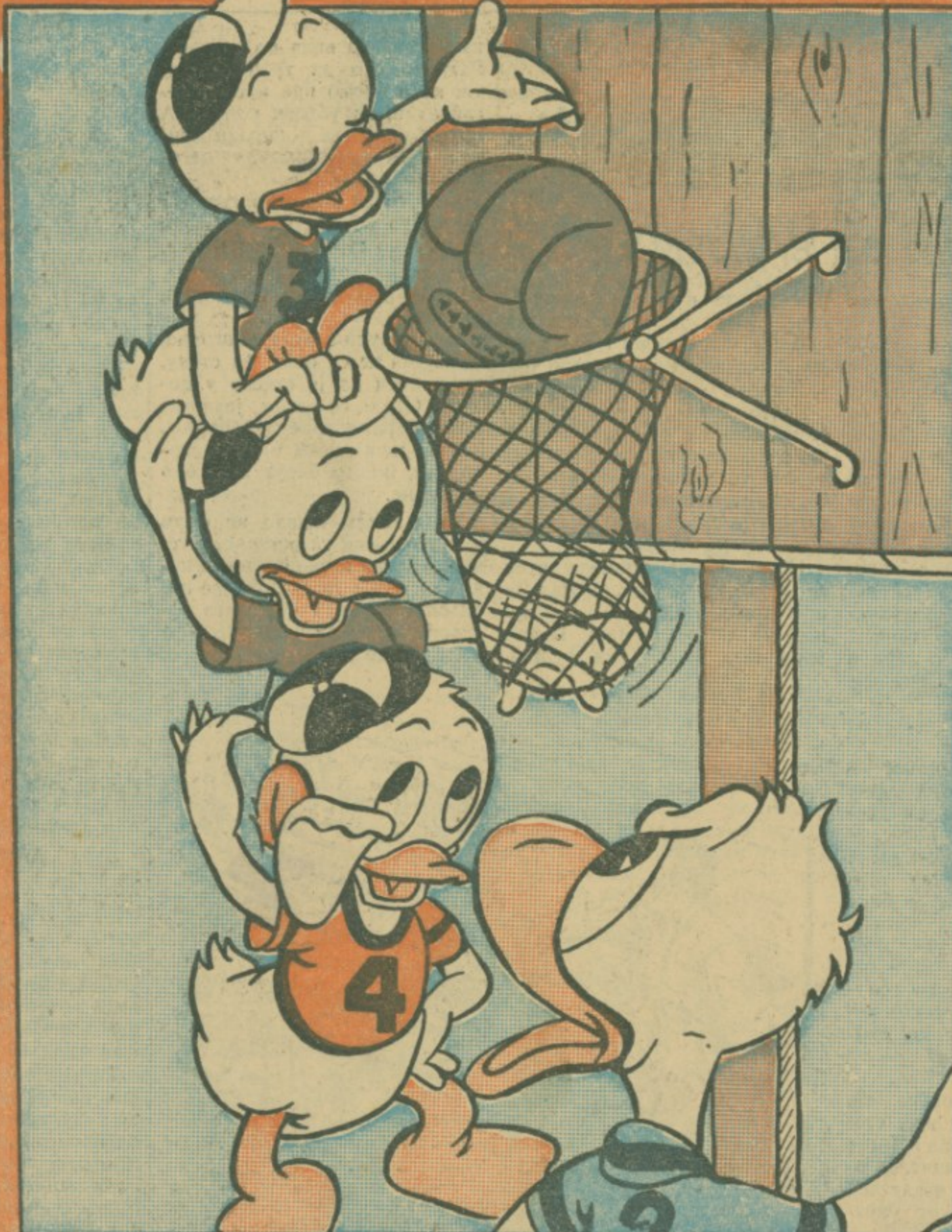
ОХ! ТО ОН НА НЕШТО РЕАГУЈЕ! ЈЕДВА ГА ДРЖИМ!

НЕ МОГУ ВИШЕ! ШТА СЕ ТО ЗБИВА?

ШИЛЛО! ТУ НЕГДЕ СВАКАКО ИМА УРАНИЈУМА!

ЗА ЊИМ!

УХВАТИЊУ ГА! ОПРЕЗНО, МИКИ!

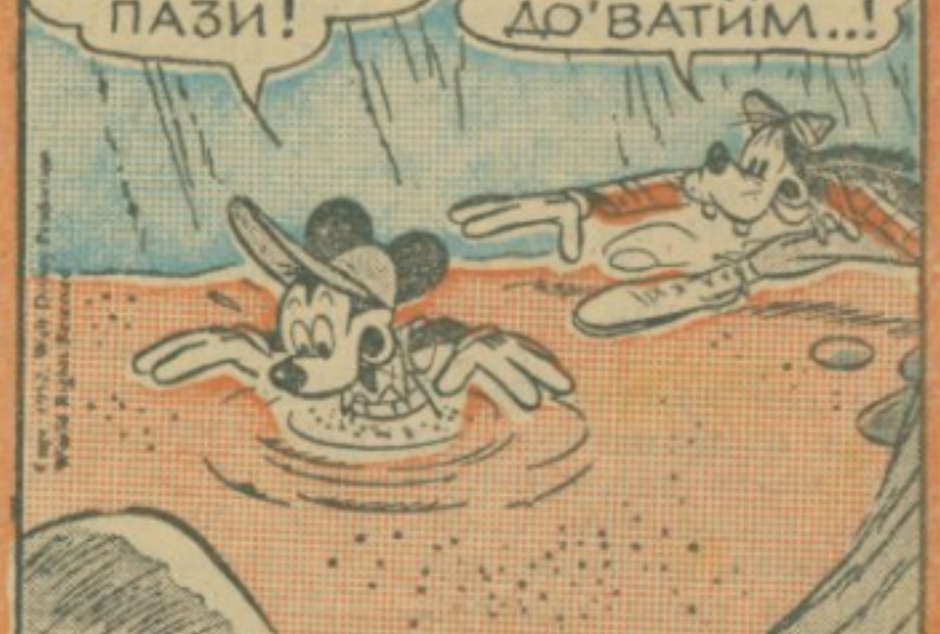
НЕШТО ЈЕ МЕК ОВАЈ ПЕСАК!

ЖИВИ ПЕСАК! НЕ ПРИЛАЗИ, ШИЛЛО!

ЖИВИ ПЕСАК, ЧУЈЕШ ЛИ? ЈООЈ... МИКИ... НЕ МОГУ ДА ТЕ ДО'ВАТИМ...!

НЕ, ШИЛЛО! ПА НЕ МОГУ ДА УПАШЕШ И ТИ! СТОЈИМ И ГЛЕДАМ!

ШИЛЛО, БЕЖИ ОДАВДЕ! КАСНО ЈЕ САД... ЗА ОБОЈИЦУ...

Једна анкета о ДЕТЕЊИМ ТАЊИРИМА

II
Још се честито нису ни осушила слова у скептичним написима о Арнолдовим причама, а већ су се јавиле десетине других људи са сличним тврђењима. Листови су готово свакодневно објављивали извештаје очевидца о необичним детињим појавама. Два официра из утврђења Форт Ричардсон, на Аљасци, јављали су да су видели неко тело, које је невероватном брзином летело кроз ваздух, не остављајући за собом никакав траг дима. Једна група рибара видела је у близини Њуфаундленда читав низ „светлећих репова“, а нека жена из Орегона приметила је групу „детењих тањира“ како на небу испишују разна слова и одмах алармирала своје суседе да би им скренула пажњу на иностране агенте који „исписивањем шифрованих слова обавештавају своје шпијуне“.

Др Паул Фитс, професор психологије Државног универзитета у Охају, који је једно време учествовао у званичној анкети, сматра да је сва ова гужва око „детењих тањира“ последица масовне сугестије и потсећа на то да се за време Првог светског рата Американцима чинило да им цепелини стално лете над главама.
 — Наше статистике показују, рекао је професор Фитс, да после сваког узбудљивог написа у новинама о детињим тањирима, број оних који их виђају нагло порасте. Као што знате, небо је одувек било неисцрпан извор узбудљивих

визија, а његова омамљива моћ још је много већа у ово наше време пренадражених нерва.

Ваздухопловни официри и други стручњаци одређени да воде званичну анкету налазили су се од самог почетка пред великим тешкоћама. Убрзо после тобожњег обустављања анкете, ево шта је изјавио један од учесника у њој, мајор Џери Богс:

— Кад ви гледате кроз прозор и видите нешто, како могу ја који нисам ништа видео да објасним вама шта сте видели, кад притом ви нисте у стању да ми пружите никакве поуздане податке на основу којих бих ја могао да доносим суд? Сасвим би друкчије било кад бисмо ми знали да детињих тањира заиста постоје. У том случају могли бисмо да утврдимо колики степен ве-

роватноће садрже учињена запажања и из којих су разлога виђени ти предмети баш на том месту. Немогуће је, међутим, пружити један логичан и дефинитиван доказ за нешто што је двоструко негативно — да нема детињих тањира и да их нико није видео.

На питање једног новинара да ли има какво објашњење за епидемију која сада влада, мајор Богс је одговорио:

— Наравно! Ако дуго зурите у небо, сигурно је да ћете видети нешто необично. А данас људи пиње у небо више

него икад. Деца се не занимају више бројањем вагона теретних возова, већ броје авионе. Поред тога, јавност није заборавила да је атомска бомба пуње три године држала у тајности од ње. Овога пута сви хоће благовремено да дознају шта се скрива и зато извијају шије пут неба.

Истрага је почела тиме што је многобројна запажања саставила по њиховој веродостојности. Онда је настојала да пронађе шта су људи заиста видели. Међу „очевидцима“ налазило се већи број шалвичина, затим лаковере деце, лажова и оних који би хтели да на тај начин „дођу“ у новине, али је било и таквих у чију се карактерност и истинољубивост не би могло посумњати чак и кад би „тврдили да су видели и детињег горилу“.

Међу такве треба убројати ваздухопловног капетана Чајлса и главног пилота Витела, два искусна пилота друштва за ваздушни саобраћај Истери Ер Лајнс. На дан 24 јула 1948 године, у 3 часа ујутру, детињи на свом путничком авиону на висини од 1.700 метара у близини Монтгомерија (Алабама), они су видели нешто што су новине дошле назвале „ваздушним бродом“. Чајлс и Вител нису употребили тај израз. Они су рекли да се радило о авиону без крила, дугом 35 метара, облика цигаре, с пречником двапут већим него код америчког бомбардера типа Б-29, који је летео брзином трипут већом од брзине млазног авиона. Изнад једне кабине у облику кугле, која је вероватно служила за пилотирање, налазило се, како им је изгледало, читав низ прозора. Унутрашњост кабине била је необично светла — као од блеска магнезијума — а дужином трупа светлела је нека слабија светлост, која је личила на „плаво неонско осветљење“. Апарат је по њиховим речима, остављао за собом некакав жућкасто-дрвенкаст пламен.

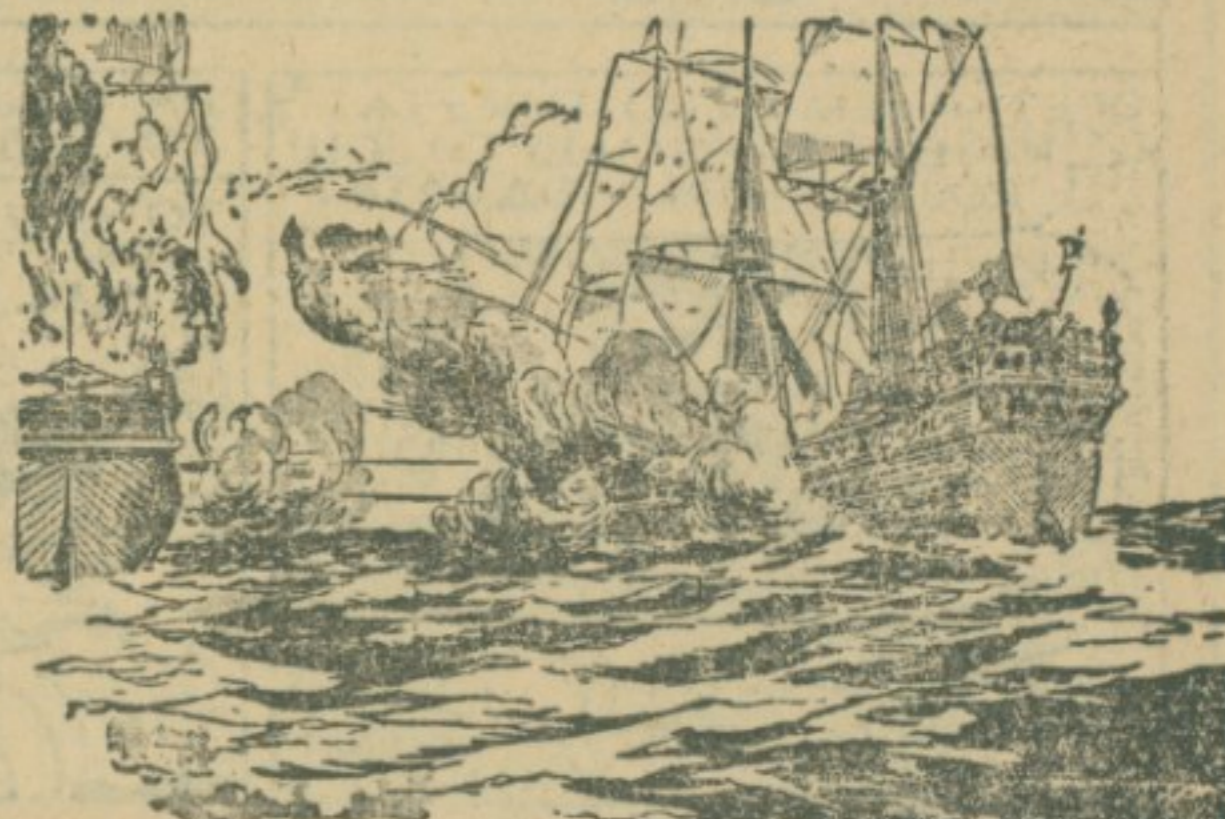
— Нисмо приметили да неког има у апарату, причао је Чајлс. Ми смо обојица истовремено опазили детињи објект и питали смо се у чуду шта ли то може бити. Било шта било, тек он наједном полете

на нас и ми узмакосмо улево. Објекат се такође окрете на лево и с десна прелете преко нас у висини од неких 250 метара. А онда, као да нас је пилот приметио и хтео да нам измакне, суну у висину, остављајући за собом огроман пламени реп и готово управно се заби у облаке, док се наша машина сва тресла од снажног ваздушног притиска који је притом настао. — Један једини путник који у том тренутку није спавао у авиону тврдио је да је видео исто оно што и пилоти.

Стручњаци су веровали да су најзад имали нешто конкретну у рукама. Прво су астрономи проучили ствар. Доктор Хајнек узео је да оцени да ли је могућност да се овде можда не ради о необично светлом метеору који се релативно споро креће. Неке поједино сти описивањем предмета ука-

зивале су на ту претпоставку жућкасто-дрвенкаст пламен, облик цигаре, огроман пламени реп. Нажалост, детињи пламени метеора нису познати и тако доктор Хајнек није имао могућности да провери своју претпоставку. У извештају који је поднео о резултатима свог истраживања он је писао: „Психолозима мора бити остављено да пресуде да ли реп једног светлог метеора може да изазове субјективну претставу ваздушног брода са осветљеним прозорима“. И психолози су заиста изразили мишљење да се један метеор може привидети људском оку као ваздушни брод. Већ поменути психолог из Охаја, др Фитс, заступао је гледиште да су Чајлс и Вител најзад ипак само људи и да су и они могли да буду жртве масовне сугестије као и сваки други човек.

ГУСАРЕЊЕ у време РАТА

Јако оштећена „Алабама“ упловила је у шербурску луку 11 јануара 1864 године, да би се опоравила после дуготрајног крстарења и борби које је водила готово на свим морима. Али, већ сутрадан, 12 јануара, крстарица „Кирсарц“ сазнала је где се „Алабама“ усидрила и одмах је почела да крстари по оближњим неутралним водама да би је сачекала.

Овај догађај имао је своју предисторију. Године 1861 бужуно је грађански рат између америчког Севера и Југа, који је трајао до 1865 и завршио се победом Севера. Одмах по избијању рата, северне државе су прогласиле блокаду јужних, које су овим биле јако погођене. Зато се оне одлучиле на гусарење и брзо почеле да стварају морнарицу којој је био циљ да омета трговину северњака. На лађама јужњака посада је била састављена од смелих поморана, који су нападали северњачке лађе не само на морима, него и на ушћима река. Ратовало се без икаквих обзира. Такво ратовање познато је и под именом „крстарички рат“, а појавило се први пут баш у овом грађанском рату.

Лађа „Алабама“ пловила је на једра, али је имала и снажну парну машину. Њена носивост била је 1040 тона. Застава Југа развила је 24 августа 1864 под командом Рафаела Симса. Она је успела да заплене и потопи 69 бродова северних држава док није и њој дошао крај, 19 јуна 1864 године.

Тога дана, око десет часова пре подне, на шербурском гату испушило се много света да би посматрало борбу између „Кирсарца“ и „Алабаме“, чији је командант, искусан и неустрашив гусар, прихватио изазов капетана Винслоуа, команданта „Кирсарца“. Борба се водила у неутралним водама, седам миља далеко од обале. „Алабама“ је прва отворила ватру, и то из свих топова. „Кирсарц“ је гађао хладно и смишљено, а пошто је био брже опремљен одмах је показао своја предности. „Алабама“ се јуначки бранила, али узалуд. Већ око један час по подне њена крма била је под водом, а убрзо је и цео брод изчезао у морским дубинама. У тој борби „Алабама“ је испалила 370 топовских метака, од којих је свега четрнаест погодило циљ. Међутим, од 173 метка које је испалио

„Кирсарц“ 40 је погодило „Алабаму“.

Поред „Алабаме“ јужњаци су имали и друге велике бродове који су гусарили. Тако је „Флорида“ заробила 37 бродова, од чега је потопила 28, а остале махом је искористила за своје потребе. Њена посада била је тако смиола да је пред самим Њујорком запалила један поштански брод. Док се „Флорида“ налазила у бразилијанској луци Бахија, напао је и уништио један брод северњака, не осврћући се на то што је ово била неутрална лука. У гусарењу се истакао и брод „Шинанду“, који је заробио 36 северноамеричких бродова-китоловаца. Јужњачко гусарење учинило је да се застава северњака престала вијорити готово на свим морима. Штега коју је Југ нанео Северу ценила се на 15 милиона долара.

Овај начин ратовања није ишчезао престанком америчког грађанског рата, јер су га Немци обновили у оба светска рата. У Првом се својим гусарским подвизима истакла крстарица „Емден“, која је одмах у почетку рата потопила шест енглеских бродова у водама Индиског Океана. За време гусарења она се камуфлирала да би изгледала као енглеска крстарица. Потопила је и руске и француске бродове, а настрадала је код Кокосових Острва, где ју је потопила енглеска крстарица „Сиднеј“. За два месеца крстарења „Емден“ је потопио три ратна и шеснаест трговачких бродова и пореметио цео саобраћај у Индиском Океану. За њим је јурило 15 савезничких ратних бродова.

У гусарењу су се истакле и неке друге немачке лађе: „Карлсруе“, „Зеалдер“, „Меве“, „Волф“ итд. Сви ти бродови маскирали су се, имали су фалсификоване исправе и све друго чиме су могли да заварају непријатеља и нанесу му штету. У Другом светском рату Немци су почели трећи крстарички рат, у коме се истакао брод „Атлантис“. Али, успех тих гусарских бродова био је релативно мали, јер су радари и авиација сакриле све немачке лађе на велике подвиге, сличне онима из minulих ратова.

Јужњаци са „АЛАБАМОМ“

РОМАН ОД Е. КОРМА

њих то је просто чинио тек да се пуца.

— Да гадних животиња! — гуњао је он приликом сваког неуспелог пуцања. — Диме, нама ће се смејати ако се вратимо у насеобину празних шака, јер тамо се чује како нештемнице трошимо барут. Треба нешто да смислимо не би ли бар једну антилопу свалили.

Дотле смо ишли заједно. Ја предложих Бену да се растанемо и да тако подухватимо антилопе с две стране.

— Ја ћу им заћи с леђа и нагнати их на тебе. Само pazi, не зевај онда!

Беново лице се засја од задовољства.

— Силно, Диме, силно! — повика он. — Пожури само. Не смејмо да губимо ни тренутка.

И ми поново почесмо да се пентрамо уз планинске стрмине. Насеобина нам је била под ногама, у дну долине. Видели смо кров куће, која нам је са оволике висине изгледала мала као какав голу-барник. Река која је текла долином личила је на узану сјајну траку.

— Диме, ево их!

Бен ме муну у ребра. На голој стени, лево од нас, стајале су две антилопе. Витке животиње нису се мицале, па су личиле на кипове исклесане у камену вештом руком уметника.

Испред нас се пружала стазица. Она је скретала налево и обилазила стену са антилопама.

— Полако њоме, Диме, а ја ћу овуда, да им препречимо пут. Ту нам неће измаћи.

Ја сам га једва чуо. Сав узбуђен похитах стазицом, без шума, да не бих поплашио дивљач. Срце ми је силно ударало. Стазица је кривудала, тако да сам неколико пута губио из вида стену са животињама. Сваки пут сам се бојао да их више нећу видети на њој, али мој страх био је безразложан: антилопе нису

показивале нимало неспокојства. Једна је чак легла на зараван, окренувши главу према мени, али ме очевидно није видела.

За то време ја сам обихао стену, кад се наједном из долине разлеже пуцањ. Задрхтах чувши то и погледах навише. Стене, нагнуте са свих страна, скривале су долину и ја ништа нисам видео.

После неког времена зачу се и други пуцањ. Одјек је прошао кроз планину као гром и мене обузе немир. Нисам знао шта значе ови пуцањи,

али слични звуци у глухим и дивљим кланцима увек изазивају немир. Кад се зачу и трећи пуцањ, тачно после истог времена као и други, ја сам схватио да је то био сигнал. То су мене и Бена позивали натраг у насеобину.

Погледах сам на стену. На њој више није било антилопа. Мора да су, уплашене пуцањима, побегле. Но, до њих ми више није било и ја пожурих натраг да нађем Бена. Већ је падао сутон. Долина се прекрила полумраком, док се ла-

ка измаглица вила по стенама. Разумео сам да треба журити, како бисмо пре мрака стигли кући, па убрзах кораке. А оздо су и даље допирали пуцањи, узалудно тражећи одговор.

— Што ли Бен не одговара? — чудно сам се ја. — Стриц је сигурно страшно узнемирен.

И да бих дао о себи гласа, извадих иза појаса пиштољ и опалих.

Одјек пуцања мога пиштоља, ваљајући се са стене на стену, мора бити да је стигао у долину. Отуда се одмах, један за другим, разлегоше два пуцања, али на њих нисам могао одговорити, пошто барут није био код мене.

Бена нисам нашао на оном месту где сам га оставио. Очеvidно је нестрљиви ловац покушао и сам да се привуче антилопама. Почео сам да га дозивам, али одговора није било. Бен као да је био занемео.

А био сам сигуран да није могао отићи тако далеко да не чује моје дозивање. Помислих да се шали и наљутих се.

Одмах поред стене на којој сам оставио Бена налазила се дубока провалија. Побојах се да није пао у њу и пожурих да погледам. Потпуно окометах стеном спуштала се 60—70 метара навише. Сасвим на дну била је издробљена у оштре омање стене, које су вириле испод неких пуцавица с црвеним цветовима.

(Наставиће се)

(14)
 Сиромас Мартин није ништа знао о циљу нашег путовања. Мени је одмах постао јасно да је дон Мигуел наљушито какав терет мислимо да пренесемо на лађу и да ће одмах сакупити друштво. Но, ипак сам се тешко надом да он можда не зна за нашу тајну.

Изаоставши из себе да се прошетам по парку, наишао сам на Бена. Он је имао пушку о рамену.

— Хеј, Диме! — позва ме Бен. — Хоћеш ли да прошећемо мало по планини? Можемо успут нешто и уловити.

Шетња по планини била је примамљива, али ја сам се колебао. Неко нејасно осећање говорило ми је да треба питати стрица. Бен се насмејао мојој неодлучности.

— Зашто оклеваш, Диме? Само ћемо мало проћи и одмах се вратити. Нико неће знати. Планина нам је пред носом.

Најзад сам пристао. Заметнувши за појас пиштољ (од кога се иначе нисам никако растајао), пошао сам с Беном. Изабрах из парка, наишли смо на слугу Чилеанца, који је једва знао нешто мало енглески. Замолно сам га да каже мом стрицу да сам заједно с Беном отишао у планину.

После тога било ми је лакше и ја сам, весело звикдућући, пошао стазицом која је вијугала испред нас и губила се преко реке, међу стеновитим обронцима планине.

VII

Два сата смо лутали по планини. Бен је пуцао не штедећи барут, али није уловио ништа. Ниједној антилопи није могао прићи на пушкетом растојања, па ако је и пуцао на

Лоби "ПОПИС" звезда

Данас је, кажу астрономи, много лакше избројати звезде него избројати попис становништва једне земље. Наравно, они притом мисле на звезде нашег неба.

Научна астрономија родила се оног тренутка када је почело бројање звезда. Према Птоломеју, први списак звезда саставно је грчки филозоф Хипарх, око 130 година пре наше ере. На његовој листи налазило се 1.025 звезда, које су, према свом сјају, биле подељене на шест група. Овај попис послужио је доцније као полазна тачка Улуг Бејгу и Тихо Брахеу (1602 године), који су му додали још 500 звезда. Њиховом раду придружили су се Халеј, Лемонје, Хершел и Лаланд, чији је каталог имао 47.890 звезда, и други.

Проналаском оптичких инструмената и њиховим усавршавањем, овај списак постаје све дужи. Голим оком човек може да види око 6.000 звезда, а дурбином од свега 25 милиметара види се око 100.000 звезда. Помоћу највећег телескопа на свету, који се налази на брду Паломару, у САД, могуће је да се фотографисше око две милијарде звезда.

Савремене астрономске теорије приписују нашем сазвезђу, тј. Млечном путу, укупно 100 милијарди звезда, а сасвим је могућа претпоставка да у целом космосу има више стотина милиона сличних сазвезђа. Према стању данашње науке, појмовно је да пребројавању звезда свих сазвезђа стоје засад на путу непрестиве препреке.

Да би се једна звезда унела у астрономски каталог, потребно је да се тачно зна њен положај у сазвезђу. Другим речима, морају се знати подаци о њеном „пењању“ и „силажењу“. Повремено проверавање података из звезданог каталога не чини се само зато да би се повећао број звезда, већ и да би се унели нови подаци о односима између појединих небеских тела.

Стари астрономи сматрали су да су звезде непомицне и да су њихова места на небу утврђена једанпут за свагда. Али, кад је енглески астроном Халеј, 1718 године, посумњао да су три звезде можда ипак промениле положај у односу на своју околину, наука је учинила крупан корак напред. Данас се зна да свака звезда има своју сопствену путању, али да се, услед огромног просторства које их раздваја од Земље, њихова померања једва примећују. Потребно је да прође пуних сто година па да се голим оком установи како је једно небеско тело променило свој положај под углом од свега 3 секунда. Међутим, савременим инструментима утврђено је да се звезде крећу у разним правцима и различитом брзином, што зависи од њихове удаљености од нашег ока. Извесне звезде крећу се брзином од 20 километара у секунду, а неке, што је врло ретко, и 60 километара. Систематским проучавањем кретања небеских тела, астрономи су успели да утврде многе законе у васиони, о којима се раније није ни слутило.

Испитивање кретања небеских тела захтева много времена. Тако, на пример, биће потребно да прође више десетина година док астрономи са Паломара израде нов каталог звезда. Тек тада ће се, кажу научници, моћи одговорити на најважније питање: докле се протеже свемир и да ли је он коначан или бесконачан.

Почетком 19 века односи између звезда утврђивани су помоћу телескопа. Захваљујући нарочитим фотографским апаратима, астрономи су данас у могућности да у року од десет минута добију готову слику огромног броја звезда, чије узајамне положаје они накнадно одређују. Но, само мерење положаја дуго траје. Треба доста времена док се добију коначни резултати. Зато је разумљиво што се много пожељно у проналазак машине за аутоматско израчунавање, која овај, иначе дуг и тежак, посао брзо и тачно обавља. Прва таква машина израђена је у Њујорку. Као све направе које „саме мисле“, и она долази до резултата на врло сложен начин, али руковање њоме веома је једноставно.

Најлепши украс неба

У јесен и зиму кад је ведро и кад нема месечине, голим оком најбоље се може запазити на небеском своду светла трака која иде преко целог неба. Разуме се, она се види и у другој годишња доба. Та трака је неједнаке ширине и на рубовима искрзана; затим, негде је светлија, а негде тамнија. То је Кумова слама или Млечни пут. Уствари, то су небројана јата милијарди звезда, која су уткана у тај појас.

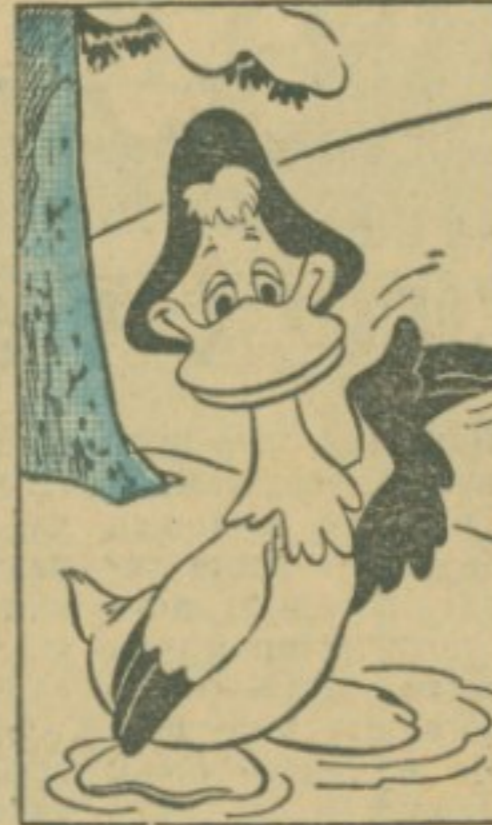
О Кумовој слами код разних народа постоје приче, као и о неким другим небеским телима. У једној нашој народној причи каже се да је некаком човеку дошао у госте кум, те га је овај сместио да спава у сену. Али, кум није могао ни ока да склопи. Стално је мислио како његов домаћин има сламе више него што му је потребно. Због тога, кријући се, он упрти један сноп и крену кући. Пошто сноп није био добро везан, то се путем расипао, па га је „бог казнио“, те се и данас види знак тог непоштенног дела на небу као траг разасуте сламе. И у старој Грчкој била је позната прича о Кумовој слами. У њој се каже да је врховни бог Зевс имао сина Херкула са смртном женом, па је и Херкул био смртан. Али, Зевс га је јако волео, па да би га учинио као бога бесмртним, прине га је да га подоји његова жена богиња Хера док је спавала. Приликом дојења дете се праћало и трзало и Хера се пробудила. Видећи непознато дете, она га је гурнула, али је млеко наварило из њених прсију и просипало се по небеском своду. Од њега су постале многе звезде, па и онај светли појас — Кумова слама, који су Грци назвали Млечним путем. Тим именом Кумову сламу, тај најлепши украс неба, називају и неки други народи.

НЕУСТРАШИВИ ЛОВЦИ НА ВУКА ИЗМЕНАДА СУ ЗАСТАЛИ ПЕТРУШКА И САША УГЛЕДАЛИ СУ ЈЕДНУ СТРАШНУ СЕНКУ...

ПА... ПА ТО УОПШТЕ НИЈЕ ВУК! ТО ЈЕ САМО...

Из густог шевара крај смрзнуте реке појавио се нов пријатељ...

Мала храбра чета продираше је све дубље и дубље у нему шуму. ИЗМЕНАДА...

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Песничка посланица

Поезија може да буде веома блиска поуци. Али, књижевни састанак мора и тада имати одлике праве поезије, јер иначе престаје да буде песма. Поука у песмама може бити само општа и морална; не сме прелазити у питања практичног дневног живота. Она је лична писму. Назива се још и епистола или песничко писмо. У њој песник, на пример, пише пријатељу о себи и свом животу. Такво писмо може бити лепо, занимљиво и поучно. Лични живот песников сазнајемо из такве посланице често искреније исказао него из аутобиографије. Како је у раније доба саобраћај био редак, то је и преписка била ограничена; песник је тада имао времена да на миру и лагано „опреми књигу“ лицу које му је драго или да одговори на добијено писмо. Посланица може да буде пуна животног шаренила. У њој, ако је добра, има и осећања, и размишљања, и поуке. Она може испричати какав доживљај или неки догађај у потпуности, те се због тога меша и са облицима епске поезије. Таква је преписка постојала још код Римљана. Нарочито су чувене посланице

више знања него богатства, јер учени човеку и кад умре остаје име, док богатш још потпуно и не премине а већ га заборављају. Било је много богатана чији се спомен сад међу нама изгубио, те се већ и не знају њихова имена. А до века ће међу нама бити хвалене успомене Шишка Менчетића и Ђора Држића, првих дубровачких песника. И камене ствари у свету ишчежавају, а остају само спомени о мудрима. Зато не напуштај тај пут којим си упутио свој корак: јер ако будеш увек њиме ишао, круну ћеш вечно стави-

Ко су били титани?

По грчкој митологији, титани су били преолимпијски род богова. Уствари, то су шест синова Урана и Геје. Њихова имена су: Океан, Кеј, Хиперион, Хелнос, Јопет и Хронос. По причању, они су једнога дана збацили оца с престола и завладали његовим царством — небом. Међутим, против њих је устао Зевс, те их је после огорчене борбе савладао и бацио у Тартар, дубок и мрачан понор испод подземног света, с гвозденим вратима и праговима. Ту их чувају хекатонхери (што на грчком значи „сторуки“): Котос, Е-

ти на своје чело, итд. Ето такве савете даје Рањина пријатељу у својој песничкој посланици.

Овде ћемо навести и стихове из песничке посланице коју је Бранко Радичевић упутио Његошу. Она гласи:

Ој владико, Прној Гори главо,
Наша дико, наша веља славо,
Ево тебе, једне књиге беле,
Чедо мило моје крвце вреле,
Крвца врела а чедо несташно,
На весеље свако је пошашно,
А душа му и ноћу и дану
Сваку празну разбити лубану.
Ох, опрости, ако с права пута,
Кад и када младамо залута,
Та боље је спреда оберучке,
Него страга ударити мучке,
Боље чедо и преваоласто
Нег' богаљче и слепо и кљасто:
Да уз туђи корак нарамљује,
Да га туђа рука захрамљује.

ТОПОГРАФСКИ КЉУЧ

Топографски кључ је скуп конвенционалних цртаних знакова, који служе да се сви објекти са терена, па и сам терен претставе што јасније у плановима и картама. Због тога сваки топографски знак треба да личи што више на објект који претставља.

ШКОЛА БЕЗ ИСПИТА

Прва грешка коју човек учини на Арктику обично је и последња. — Тим речима дочекује Александар Скот канадске авијатичаре који добу у његову школу у Кембриџ Беју да ту изуче необичну вештину: како да опстану на Арктику ако их какав квар на авиону примора да извесно време преживе у тој земљи снега, леда и оштрих поларних ветрова. Више од 2.000 „бака“ прође годишње кроз ту школу. То је, вероватно, једина школа у којој се не полагају испити. „Ако преживиш, прошао си“, гласи једна шала тих необичних бака.

„Школовање“ почиње у Харгвену, у шумовитом пределу, где групе од 30—40 бака најпре изучавају вештину сналажења у шуми и шипрајку, користећи се искусством трапера, Ескима и Индијанаца. Према ономе што их касније чека, тај део обуке с правом би се могао назвати „забавиштем“. Јер, право школовање почиње тек кад се они, одевени у нарочита „поларна“ одећа, набу у заслепујућој снежној белини око Кембриџ Беја. Па чак ни та истурена поларна станица, у којој сем једног малог одреда коњичке полиције, неколико ескимских кодаба и метеоролошке станице нема ничег другог, није њихова крајња мета. Логор за обуку налази се десет километара северније.

Уствари, од читавог логора, сем места на коме ће бити подигнут, нема ничега. Подизање кодаба од снега је њихов први час и прва лекција. Чак и најхрабријим и најиздржљивијим почетак изгледа ужасан. Али, чим су снежне колибе сарабене и у њима запаљене пећи-примуси, људи одахну. Коже северних јелена стављају се на блокове снега и — постеле су готове. Не скидајући са себе ни одело ни ципеле, људи се завлаче у вреће за спавање. Влажно одело и обућа су највећи човјекови непријатељи на Арктику, па зато људи спавају у њима, да би их у току ноћи осушили топлотом сопствених тела.

Непознавање опасности коју претставља тај непријатељ, влага, скупо се плаћа. Због квара на авиону спустио се један канадски пилот на бесконачни снежни покривач. Док је обилазио око авиона да би извршио потребну оправку, оквасиле су му се не само чизме, већ и чарапе. Пошто је узалуд покушавао да их осуши изнад мале ватре, он се, онако мокар, попео у авион. Међутим, квар је био већи но што се њему у први мах учинило и он није могао

да узлети. Пуна три дана провео је у авиону, верујући да ће ту бити најбоље заклоњен од мрза. Кад га је једна патрала најзад пронашла, ноге су му биле потпуно промрзле. Пилот је остао богаљ, и то само због тога што није знао да је колиба од снега бољи заклон од авиона и да у поларним крајевима влажне ноге готово увек значе — ампутиране ноге.

Ето, због тога бацају у „поларној школи“ још првих дана уче како се граде три врсте најпрактичнијих „кућа“ на Арктику. Највећа, а и најудобнија, од њих је ескимски игло. Они такође науче да се игло не сме прегрејати и да у њему треба одржавати само слабу ватру. Чак и једна јединица свећа може да загреје унутрашњост ескимске куће. Јер, ако се игло прегреје, његови зидови претворе се у лед, који није тако добар изолатор као порозни снег.

Ако снег није довољно чврст да се од њега може начинити игло, онда се подиже кућа-за-

клон од исечених блокова снега који се слажу у облику зида, па се преко тога пребаци падобран. Најједноставнији заклон је рупа ископана у снегу, с „кровом“ од снежних блокова.

Блокови снега могу се употребити и за давање сигнала авионима. Мада бела, велика слова начињена од снега виде се из авиона захваљујући сенци коју бацају на околини снежни покривач.

Чиме да се храни човек који се изненада нађе у северним пределима? Бацају „поларне школе“ уче да се у северним областима које су обрастле шумом може правити веома добар и хранљив чај од тек напупелог лишћа оморице, да лечени скакавци имају укусу кокича од кукуруза, да се чак и дарвама инсеката може утолити глад.

„Јеловник“ у крајевима северно од шумовитог појаса много је оскуднији. Али, ни тамо човек неће умрети од глади ако зна шта се све може употребити као храна. Од

иситњених лишћајева добија се добра супа, а у невољи и мали, краткорепи мишеви, такозвани леминзи, могу да замене печење. Северни јелен претставља премину за човека који се нађе у снежној пустињи Арктика. Чак и ако није у могућности да испече јеленско месо, јер нема ватре, он може да утоли глад оним што се налази у желуцу животиње. „То је веома хранљиво и садржи знатне количине витамина Ц“ — обично додају учитељи, да би ублажили израз гадљивости који се готово обавезно јавља на лицима бака при помисли да ће после часа теорије морати и практично да се упознају са овим „деликатесом“ Севера.

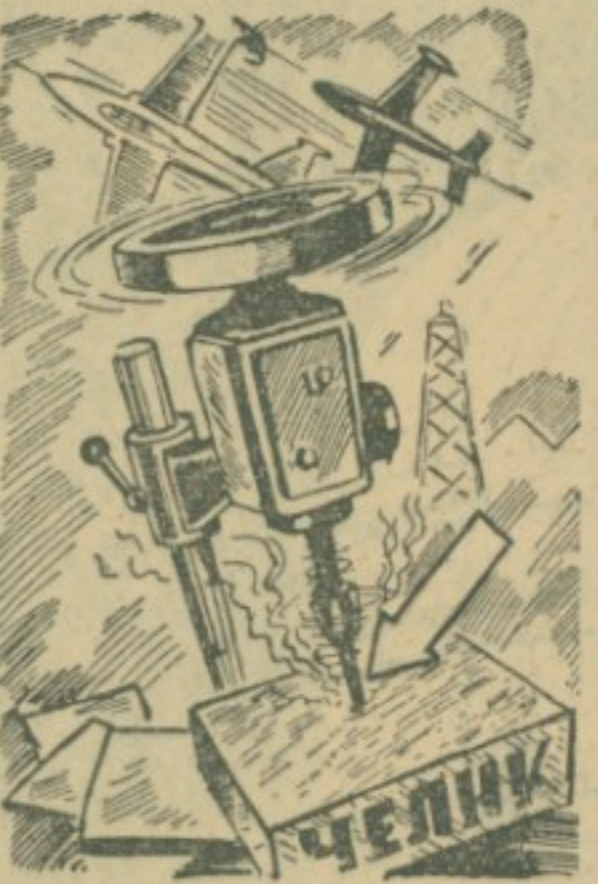
Неколико дана „школовања“ посећује се лову на туљане. Искуство Ескимима користи се притом до крајњих граница. Туљани, који у одређеним временским размацима морају да изађу на површину да би удахнули ваздух, одржавају преко зиме нарочите отворе у леду. У „поларној школи“ бацају уче како се туљан може најлакше и најбрже домамити у такав отвор. Наиме, туљан је веома радознала животиња и ако се крај таквог отвора загреје чизмом по леду, он ће промолити нос да види шта се то догађа. Један замах харпуном, па чак и обичним ножем, и северни пустињак осигурао је себи храну, огрев, па чак и кожно одело.

Док остали предмети смењују један други, главни — борба против хладноће — учи се од првог до последњег дана. Јер, температура је толико ниска да бацају ни за тренутак не заборављају тог сталног и непријатног „становника“ Арктика.

По завршеном школовању, један пилот, објашњавајући неком свом пријатељу, такође авијатичару, сврху ове школе, рекао је: „То ти је као падобран. Дивно је кад имаш ту ствар уза се. Али, ипак се налаш да га никад нећеш употребити“.

ТВРЋИ ОД ЧЕЛИКА

Једнога дана 1896 године, француски хемичар Анри Моасан прочитао је извештај о „фаволском топу“ у Аризони. Радило се, уствари, о метеориту који је тамо пао још у преисториско доба и при паду начинио угљенуе широко 1500 метара, око кога су пронађени делићи дијаманта звездастог облика. Амерички научници претпостављали су да је дијамант настао од угљенисаних честица дрвећа на које је метеорит пао, под утицајем високе температуре. И Моасан је тако мислио, јер, у суштини, дијамант и дрвени угаљ само су два вида једног истог елемента — угљеника. Зашто се онда дијаманти не би могли добити у

лабораторији, само ако се стваре исти услови какви су били приликом пада метеорита? — питао се француски научник.

Доцније, у електричној пећи која је начињена по његовој замисли, Моасан је успео да добије највишу температуру коју је човек дотле постигао. У ту пећ ставио је ситне комадиће печеног шећера. По-

сле краћег времена, под пражњим водоскоком од варица, које су притале осветљавајућу лабораторију, он је извукао ужарену масу и потопио је у хладну воду. Опит је успео, мада не у потпуности, јер је његов највећи вештачки дијамант био једва колико чинина глава и није имао никакву прометну вредност.

Моасан је затим покушао да угљеник загрева заједно с различитим хемиским елементима, између осталог и са тунгстеном, који се топи тек на 3.400 степени, што претставља највишу тачку топљења за метале. Овога пута добио је комадиће неке тамне материје сличне зрнима пасуља. То није био дијамант, али је имао готово исту тврдоћу као и овај најтврђи минерал. Сматрајући да му не може бити ни од какве користи, научник је добивени производ оставио настрану и потпуно заборавио на њега. Десет година доцније он је добио Нобелову награду за другу открића, али је умро и не сањавајући какав значајан проналазак претставља заборављени тунгстенов угљеник.

За последњих четрдесет година, Моасанов производ стално је усавршаван. Он је сад и знатно јевтинији; стаје свега двадесети део од своје првобитне цене. Од њега се већ праве ножеви на булдожерима, тузачи цемента, точкови машина за набијање друмова, носачи авионског скелета, оштрачи за брушење точила, зубне бушаће направе и друго. Зубни лекари нарочито радо употребљавају овакве производе, јер се при раду слабо загревају. Недавно је у једном америчком угљенокопу први пут употребљена аутоматска бушилица од тунгстеновог угљеника. Захваљујући њој, јамски радник обара 7,5 тона дигнита дневно, уместо досадашњих пет. На великом канадском радилишту Китимат употребљавају се за бушење тунела исте справе. Помоћу њих пробијено је 85 метара тунела у граничу за свега недељу дана.

Савремени млазни мотори развијају топлоту до близу 800 степени. Могла би се постићи и знатно већа снага мотора само кад би они могли да издрже неминовно повећање температуре. Овим се сада баве све велике лабораторије у свету, а један стручњак сматра да је тај проблем већ решен. Наиме, ради се о смеши угљеника и титана. Чврстина титановог угљеника изванредно је велика, као што му је велика и издржљивост према топлоти. Иако још није израђен реактивни мотор од титановог угљеника, поклопци на турбинама и вентили начињени од њега добро су издржали топлоту од 1090 степени.

Пошто археолози имају обичај да дају имена појединим епохама према томе који је материјал тада највише био у употреби — те имамо камено, бронзано и гвоздено доба — неки предвиђају да ће човечанство ускоро ући у — угљенично доба.

МАЛЕ ЗАНИМЛИВОСТИ

Свећа утироши свега хиљадити део енергије на осветљавање

Од свих вештачких светлосних извора најпримитивнији су: бакља, свећа и петролејска лампа. Они су и најнекономичнији, јер се само један трихиљадити део једног хиљадитог дела њихове енергије претвара у светлост, док остало отпада на невидљиве светлосне и топлотне зраке. Прва сијалица са угљеним влакном, која је произведена 1885 године, била је такође врло недовољан светлосни извор. Да би светлело, њено влакно било је усижано до 2100 степени и свега један стоти део произведене енергије претварао се у светлосна таласања средње дужине, видљива за човече око. Сијалица с влакном од тунгстена, произведена 1910, претварала је четрдесети део своје енергије у светлосну, а сијалица пуњена азотом из 1920, која је развијала температуру од 2.600 степени, претварала је у светлост двадесет пети део енергије. Најсавршенија је сијалица пуњена ретким гасом крпчтоном, која је пронађена 1937 године. Код ње се двадесети део енергије претвара у светлост. Занимљиво је да се с повећањем температуре сијалице скраћује њен век. Тако сијалица загрејана до 2.650 степени може да тра-

је 1200 сати, а на температури од 3.150 степени — свега два сата.

Далеко савршенији светлосни извор од електричне си-

јалице претставља светлост у флуоресцентним цевима, која се производи деловањем невидљивих дуготаласних инфрацрвених зракова на светлећу флуоресцентну материју у цевима. Она осмину створене енергије претвара у светлост.

ПОЈЕЛИ ЦЕЛУ ЗЕБРУ

Примитивни људи, који се наизменично прејдају и гладују, могу да поједу огромну количину хране. Тако је једна зулкуаферска породица (муж, жена и четворо деце) појела од изласка до заласка сунца целу зебру. Чак су и кости оглодали, тако да их ни армија мравва не би боље очистила. Исто тако, прича се да су два поданика арапских кнежева појели сваки по једну овцу, десет пилића и корпу колача. Један затвореник пуштен је на слободу зато што је добио опкладу да ће појести одједном бело теле тешко неколико десетина килограма.

ИНДУКЦИОНА ВАГА

Индукциона вага је веома осетљива справа помоћу које се испитује унутарња садржина метала или се помоћу електрицитета проналазе у металу скривене примесе. Служи откривање лажног новца.

ГВОЖЂЕ У НАШЕМ ТЕЛУ

У људском телу има гвожђа отприлике толико да би се од њега једва направила главица једног ексерчића. Али, кад га не бисмо имали, онда не би било ни крви. У крви свих виших животиња има хемоглобин, носиоца кисеоника. Знак малокрвности је смањена количина хемоглобина у крви.

Сваког дана пропадне око 3 од сто крвних зрнаца. Ако у организму нема довољно гвожђа да их надокнади, онда њихов број пада испод нормале и тада настаје малокрвност.

СЕМОНС

Семонс је морнарски израз који означава опомену пуцањем из топова с ратних и патролних бродова којим се позивају трговачки бродови да стану да би били подвргнути прегледу.

КАД ДРУГЕ БИЉКЕ „СПАВАЈУ“...

Кад се сав биљни свет већ припрема за зимски сан, циклама онда почну да отварају своје пулошке и цветају све до краја децембра. Тада и на Вајзбергу, у Аустрији, где се налази пространо гајилиште овога цвета, небројене хиљаде циклама шире своје латице од нежне љубичасте до затвореноцрвене боје. На том гајилишту, укрштањем европских и прериских циклама, добијена је ретка „алпска љубичица“ са десет латина уместо пет. Даљим укрштањем дошло се до цветова најразличитијих нијанса и сваки је добио своје име. Цвет циклама назван „Поздрав из Вајза“ има у пречнику често и десет сантиметара.

ТАЈНА ТЕТКАЉУБИНЕ ШКОЛЕ

СВЕ ОД АМФЕ ДО ОМЕГЕ СРЕТА САД ВЕЋ ЗНА. СВЕ ЈЕ ЈАСНО САД ЗА ЊЕГА КАО ДВА И ДВА.

ОД ЛОПОВА НИ КОРОВА! ДОСАДИ МИ ТРКА ОВА.

КО СЕ ТАКО МНОГО КРЕЋЕ РАЗУМЕ СЕ, НЕМА СРЕЋЕ!

НАПОЉЕ СЕ ВУЦ'ТЕ, САД ЋУ ВАМ ЈА ДАТИ. ТО ЈЕ МОЈА СОБА, МОЈ ПРИВАТНИ СТАН. ВАЈНИ ДЕТЕКТИВИ, ЖАЛОСНА ВАМ МАТИ, ПРЕБИЋУ ВАС ОБА И ВАЏИТИ ВАМ.

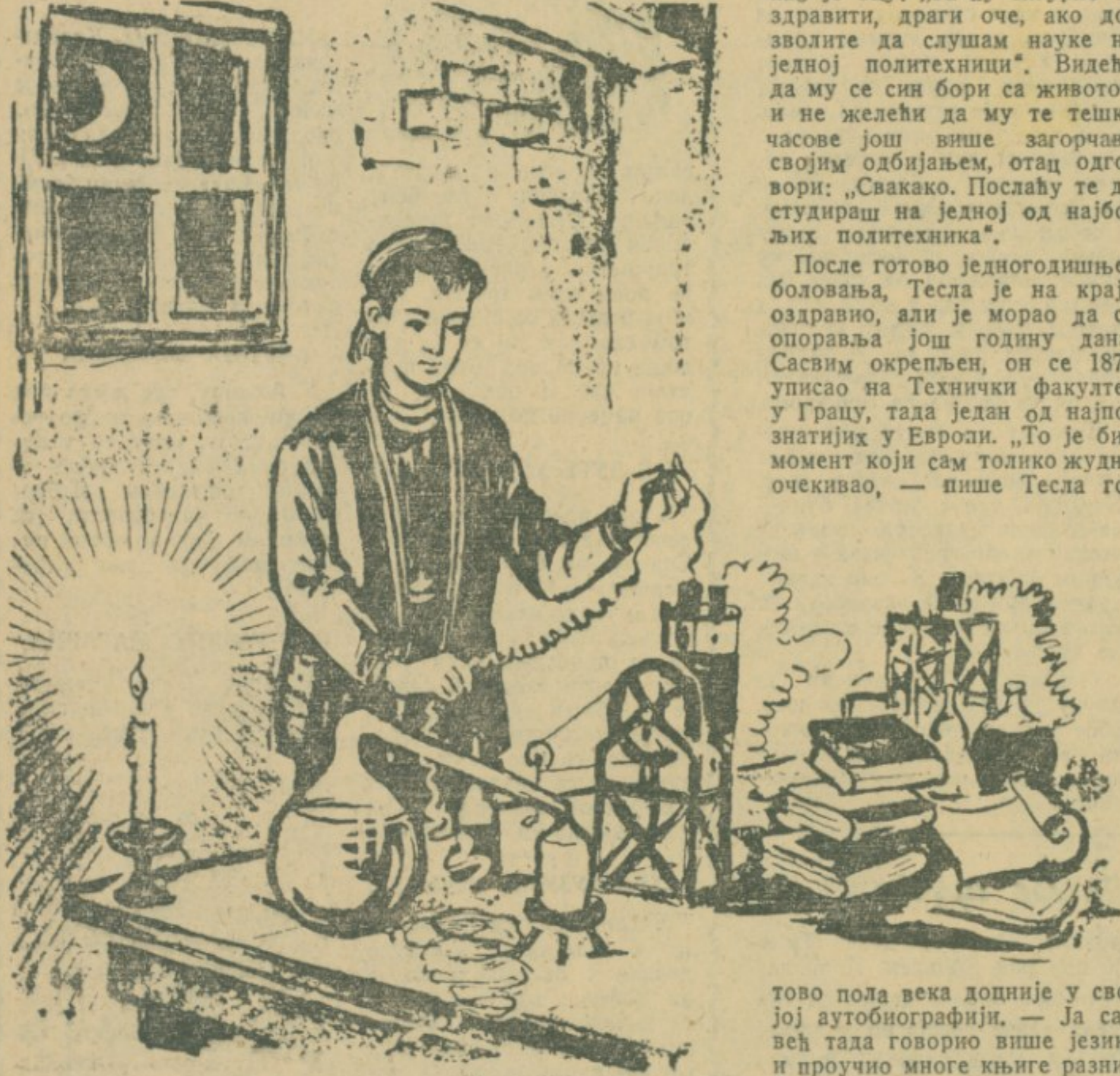
Школски дани НИКОЛЕ ТЕСЛЕ

У Смићану, малом личном граничарском селу, Никола Тесла свршио је основну школу. У њој се све учили на немачком језику, а других школа у тадањој Војној граници и није било. Од онога што је учио, предавао, Тесла је многе ствари већ раније научио код куће, уз оца и мајку. Школске задатке

посматрао експерименте из механике и електротехнике, које су наставници изводили из скромног физикалног кабинета. Ускоро му је допуштено да их и сам врши, а код куће је почео да израђује нове моделе и да на њима изводи опите који нису вршени у школи. Његова бујна машта сада је нашла свој прави смер. Он почиње да набавља књиге о

ција. Међутим, мајка Ђука била је на синовљевој страни. Ње се Тесла увек сећао с дубоким поштовањем и истицао да је своје проналазачке способности од ње наследио. И ко зна шта би било да једна изузетна околност није одлучила Теслину судбину. У Лици је у то време харала епидемија колере и од ње је оболео и Тесла. Једнога дана рекао је оцу: „Ја ћу сигурно оздравити, драги оче, ако дозволите да слушам науку на једној политехници“. Видећи да му се син бори са животом и не желећи да му те тешке часове још више загорчава својим одбијањем, отац одговори: „Свакако. Послаћу те да студираш на једној од најбољих политехника“.

После готово једногодишњег боловања, Тесла је на крају оздравио, али је морао да се опоравља још годину дана. Сасвим окрепљен, он се 1875 уписао на Технички факултет у Грацу, тада један од најпознатих у Европи. „То је био момент који сам толико жудно очекивао, — пише Тесла го-

знао је наизуст и радије је узимао и читао књиге из богатих очеве библиотеке. Волео је да се игра с друговима, да се кула, да прави кавезе за птице, да се вере по дрвцу и да тражи птичја гнезда. Умео је боље од осталих дечака да прави воденице, да цепка и репка којекавје стварчице од дрвета. Кад није имао друштва, нашао би какво скровито место и тамо би читао или се бавио својим резбарским пословима.

Тесла је читао сваку књигу која би му дошла до руку и тако је још као дечак развио у себи бујну машту, која је далеко прерасла скромне пределе његовог сиромашног села и оне једноставне предмете с којима је свакодневно долазио у додир. А увече, кад би отишао на починак, он би сатима лежан будан у постељи, пуштајући машти на вољу. Она га је односила у далеке, невидене крајеве, у чудне градове које је сам измишљао. У својим сањаријама он је правио велике машине које покрећу читав свет и напајају га циновском снагом.

Кад је Тесла навршио десет година, отац га је уписао у нижу реалку у Госпињу. Испрва је био добар ученик у свим предметима: једино је с цртањем муку мучио. А цртање је у реалци било главни предмет, те је због тога једва прелазно из разреда у разред, рачунајући се увек у слабије ђаке. Од школских предмета највише је волео математику и физику, а нарочито је радо

електротехници и чита их са страхом. Често га је зора застицала поред свеће, задубљеног у читање.

Ноћи пробавене над књигама учиниле су да се погорша Теслино, ипак нежно, здравље. Тек што је завршио нижу реалку у Госпињу, он се тешко разболи. Месецима је остао у постели, тако да су родитељи и лекари изгубили сваку наду у његово оздрављење. А болесник је желео само једно: да му допусте да чита. Испрва су му то бранили, али најзад лекари саветоваше родитељима да пристану. Можда је то последња дечакова жеља, па зашто да му је не испуне! Тесла је најрадије читао дела Марка Твена „и толико се удубљивао у њих да је потпуно заборавио да је болестан и убрзо се сасвим опоравио“.

Пошто је, због болести, годину дана остао код куће, Тесла настави школовање у вишој реалци у Карловцу, где је провео три године. И тамо му је најмилији предмет био физика. Њу је предавао одличан наставник, који је у нежном, благодобном ученику открио способност и даровитог младича и узимао га да му помаже приликом извођења експеримената из области електрицитета. Његова одлука да студира електротехнику постала је сада још чвршћа.

С том одлуком младог Тесле није се слагао његов отац. Он је био свештеник и желео је да му и син то буде, како би се наставила породична тради-

тиво пола века доцније у својој аутобиографији. — Ја сам већ тада говорио више језика и проучио многе књиге разних библиотека и тако сам упознао разне мање-више цртајне ствари. А уз то сам тада први пут у животу био у студију да бирам оне предмете које сам волео. Цртање слободној руком није ме више узнемиравало. Целе прве године радио сам непрекидно од 3 сата ујутру до 11 увече, и то сваког дана, не изузимајући ни недељу ни празнике. Моји другови нису узимали ствари тако избиљно и према томе је природно да сам био први међу свима. Те прве године положио сам девет испита и професори су сматрали да заслужујем више од највиших квалификација“.

О Теслином студентском животу у Грацу његови другови забележили су више ситуација догађаја, а и сам Тесла у својој аутобиографији опширно говори о том времену.

Аутомат који захваљује

Утврђено радно време у трговинама онемогућује потрошачима да у свако доба купе оно што им затреба. Та негода отклоњена је у многим земљама тиме што су по улицама постављени аутомати с разним артикулма: цигаретама, слаткишима, хартијом за писама и поштанским маркама, сапуном, јилетима за бријање, женским чарапама, цвеклом, а има и аутомата из којих излази топла кафа. Узимајући пакло цигарета, пушач се и нехотице тргне кад чује речи: „Хвала лепо, довиђења“, које изговара умљат глас из ау-

томату. Овај начин продаје показао се као веома успешан свуда где је уведен.

ШИНСЕНГ

Шинсенг је корен једног дрвета које припада породици бршњана. У Кини се овај корен цени као суво злато, јер по веровању он помаже човеку да продужи живот. Шинсенг расте у Кини, Кореји, Јапани и Северној Америци. Употребљава се и као лек против неких болести.

Слободно време најрадије је проводио играјући шах, доми-не и билијар. У билијару је био прави мајстор. Мада је волео друштво, избегавао је студентске теревенке. Кад год је био у могућности помагао је друговима који су били у невољи. Сваки предузети посао упорно је настојао да доврши, макар се и не односио на његову стручност. „Једном сам тако почео да читам Волтерова дела, прича Тесла, и на моје изненађење брзо увидех да његова дела износе око стотину дебелих књига штампаних ситним словима. Али, морао сам и то свршити, јер сам себи задао реч да ћу га читавог прочитати“.

Оваким својим радом Тесла је стекао широку и богату културу, коју истичу сви његови доцнији биографи. Тако један од њих, 1894 године, пише: „Све што је најлепше у енглеском, француском, италијанском и српском песничству зна он наизуст. И у разговору о најсвопарнијим стварима свакога ће часа успети згодно по какав стих или узвишену мисао каквог великог песника или мислиоца“.

Та висока Теслина култура нашла је одраза и у његовом научном делу: „Његова предавања и његови списи, па често и његови патенти, одају у свему великог уметника. Стил му је лак, песнички. У његовим научним предавањима налази се огромно богатство мисли и идеја“.

За време Теслиног школова-

ња у Грацу, постојало је студентско удружење „Србадија“, у коме је он одржао неколико предавања. То нису била искључиво стручна предавања. „У једној седмици забавног програма, забележено је доцније један његов друг, узео је учешће и Тесла са својим предавањем „О носевима“. То је предавање тако духовито и хумористично било да смо се силно смејали, те некима тргнуле сузе од великог смеха“.

Теслу су професори волели и ценили и интересовали се за његов рад и његове идеје. Своје школовање у Грацу Тесла је за неко време прекинуо, запосливши се у Марибору, а потом је отишао у Праг, где је завршио студије.

Оазе имуности

Разбацана по планинским пределима и дунглама Боливије, Бразилије и Перуа, налазе се многа припитивна села, тако малена да их нема ни на детаљним географским картама. А негде у њима — у води, земљишту, храни; можда чак и у телима њихових становника — лежи скривено неколико медицинских тајни, толико значајних да би њихово откриће можда изменило читаву медицинску науку.

Свако од тих села претставља чудну оазу, потпуно имуну према једној одређеној болести против које се савремена медицина бори: раку, маларији, срчаним обољењима, кварињу зуба и душевним болестима. Свуда око њих, чак и у најближем суседству, тих болести има.

Становници ових села већином живе у веома примитивним условима, нехигијенски и оскудно. Ако у такво село дође странац већ оболео од неке заразне болести, онда би, по свим медицинским правилима, требало да у њему избије епидемија. Међутим, то се никад не догађа, већ напротив, болесни дошљак убрзо оздрави. Зашто? Медицина још није открила ову тајну природе.

„Кад сам по службеној дужности боравио у екваторској провинцији Лохи, која се налази на источним падинама Анда, — прича лекар Јулин Пејн, — чучо сам за једног британског инжењера који је имао необично висок крвни притисак и неко тешко срчано обољење. Лечење му није помогло и њему је било јасно да ускоро више неће моћи да обавља свој посао. Планинска села у Лохи су живописна, а живот прилично јевтин. Због тога је инжењер, већ полуминали, отишао да тамо проживи оно мало година колико му је још било преостало. Потражио сам га. На моје велико чуђење, он се осећао сасвим добро. Приликом прегледа установио сам

да је његов крвни притисак нормалан, а од срчаних сметњи није било ни трага. Он ми је испричао да је увек потпуно здрав док се налази у Лохи, али да му се крвни притисак одмах попуне и да осећа срчане сметње чим се из ње удаљи“.

Да је случај овог инжењера усамљен, могло би се посумњати да је његова болест била вези с каквим потсвесним страхом од спољашњег света. Међутим, у читавој Лохи болести срца и крвотока потпуно су непознате, док их само четрдесет миља даље има као и у свим осталим крајевима света. Лоха није никакав рај на зем-

лико маларије да половина становништва није у стању да обавља своје свакодневне послове. У суседном Порто Националу маларија је потпуно непозната. „Тако је то одувек било, — говорили су мештани лекарима. — Ако неко од нас оде у Пејксе на рад, сигурно је да ће се кроз дан-два вратити дрхтајући од грознице. Али, већ сутрадан биће здрав“.

Село Тинго Марија налази се у Перуу, а Рибералта стотинама километара далеко, у Боливији. Па ипак, та два села имају нешто заједничко: маларијски комарци не могу да се размножавају у мочварна која се налазе у њиховој средњој близини, мада их иначе у читавој околини има веома много. Јаја која комарци положе у баре око ових села претворе се у ларве, али се развој ту зауставља. Никада се још у близини ова два села из ларве није излегао млад комараш. Нешто у ваздуху, води или земљишту спречава ту метаморфозу.

љи, јер у њој има маларије, тифуса и других заразних болести. Али, срчаних обољења нема.

Године 1943 једна међународна здравствена мисија обилазила је насеља дуж реке Амазоне на би организовала борбу против маларије. У насељу Бревес, које има 557 становника, нису нашли ниједног јединог здравог човека. Сви су имали маларију. Свега 50 миља узводно од Бревеса село Гарупа. Села се једно од другог уопште не разликују. Оба су сиромашна, прилично прљави и окружена баруштицама. Али, кад су чланови мисије стигли у Гарупу казали због чега су дошли, свет их је гледао зачуђено. „Маларија? У нашем селу већ више од сто година није било ниједног случаја маларије“. Занимљивост тиме, лекари су прегледали свих 2.000 становника и заиста нису нашли ниједног маларијског болесника.

Исти је случај с два бразилијанска села: Пејксе и Порто Национал. У Пејксеу има то-

у унутрашњости Бразилије налази се једна област у којој уопште нема рака, мада у осталим деловима земље овог обољења има исто толико колико и у свим другим државама Јужне Америке.

У насељима болниских провинција Кочабамба и Чукуисака не постоји реч „луд“, јер у њима уопште нема душевних обољења. Међутим, у свим другим областима Јужне Америке, па и у самој Боливији, проценат душевно оболелих није ништа мањи но у другим земљама. У чему је тајна?

У свим великим градовима на свету долажу се водоводској води разни састојци, нарочито флуор, да би се спречило каријење зуба код становника. Бразилија има једну област у којој становници никад не пате од зубобоље, иако у води коју пију уопште нема флуора.

ЉУДИ КАМЕНОГ ДОБА ЖИВЕ НА НОВОЈ ГВИНЕЈИ

На неким висоравнима Нове Гвинеје живе људи који су тек недавно дошли у додир са цивилизацијом. За њих камено доба још није завршено. У долини Тари има око 30.000, а у области Дуна око 100.000 ових становника. Ниског раста, злепасти, бакарне боје коже, они су увек расположени за борбу. Огромне власуље које носе на глави готово су једина њихова „одећа“.

Тари, који се зову исто као и њихова земља, изванредно владају стрелом, а куд иду носе камену секиру и бодж од кости. Све до пре две године, док нису дошли у додир са белим људима, њихова су племена живела у сталном рату. Чак и кад није било рата, дани су им пролазили у вечитом страху да их неко не нападне. И крвна освета дуго је потпиривала несугласице међу племенима, па и онда кад се већ одавно заборавило шта је до ње довело. Од малих ногу дечаци су се учили како се треба тући. Јер, у међуплеменској борби није било милости. Непријатељ није штедео ни жене, ни децу, ни старце, ни болесне. Преживели борци побеђене стране морали су да се спасавају у непроходним шумама, препуштајући имовину победницима, који је с њом поступао на следећи начин: колибе је спаљивао, градине уништавао, па је чак секао и дрвеће које доноси плод.

Тари су ратовали на један нарочит начин. Они би се договорили с противником да се нађу на уобичајеном месту и, пошто избачене стреле продију на обе стране доста крви, борба је одлагана за један од наредних дана. Они који су командовали у рату имали су велик утицај на савременике. На једну њихову реч скупило би се и по две хиљаде ратника.

С времена на време старе зајевнице стишавале би се узамјамни обештећењем у свињама и ретким шкољкама од седефа, које представљају најглавније ознаке богатства појединца.

До пре две године, док Европљани нису стигли у ове крајеве, Тари су се бавили готово искључиво земљорадњом. Оно што многа друга племена Нове Гвинеје и Папуе нису била успела, Тарима је пошло за руком. Они су пронашли начин за одржавање плодности обрађиве земље, на су, ђубрењем њива коровом и дивљим биљем, постизали релативно високе приносе. У близини својих села, у муљу воденог наноса, они саде неку врсту кромпира. Ту се гаје и шећерна трска и дуван. У њиховим градинама нађени су једна врста шпаргле и кукуруз, који је давно пренет у овај крај, док су још постојале везе са осталим континентима.

Област Тари једна је од многобројних усамљених долина на врху планинског ланца који се протеже од запада према истоку Нове Гвинеје. Долина се налази на 1.600 метара надморске висине, а удаљена је 220 километара од границе холандских посела, 280 километара од британских и 300 километара од Папуе. Читава ова област окружена је пространим баруштинама, непроходном шумом и високим планинским ланцима, па су зато њени становници столетима остали отсечени од осталог света. Први белци који су се приближили овим крајевима били су истраживачи. То је било 1920 године. Њима је требало више година док су стигли до области Тари и Дуна, али везе с домороцима нису успоставили услед избијања Другог светског рата. Кад се зна да до тих долина не воде никакви путеви, није чудо што су први подаци о овим племенима забележени тек пре две године.

Данас аустралиска влада спроводи мирно освајање ових области. Први њени органи стигли су у Тари 1952 године. То су била три млада службеника, четрнаест аборигинаца,

један тумач, који је само мало познавао Тари-језик, и 46 урођеника-носача. Староседеоци су лепо дочекали експедицију, јер су у разговорима са околним племенима већ били обавештени да ће их посетити бели људи. Одмах су помогли

странцима да уреде мали аеродром и први њихов додир са савременом цивилизацијом састојао се у изградњи писте за узлетање авиона. Урођеници су оставили лук и стрелу и прихватили се штапова за копање. Хиљаде кубних метара земље извађено је рукама, док им нису подобралима бачене лопате. Међутим, за њих су лопате биле сувише компликовано оруђе, па су убрзо опет дохватили своје штапове, а земљу су преносили корпама или на мишћу бананина дрвета.

Занимљиво је да су се Тари одмах одазвали позиву декара који су дошли да им укажу помоћ. Њихово здравље углавном је добро. Највећи непријатељ им је дизентерија, која управо коси. Друга болест од које највише страдају јесте запаљење плућа. Но, након су с поверењем пришли лекару, биће потребно дуже времена док се Тари ослободе свих предрасуда. Колико су оне јаке, показале следећи

пример. Досад се често догађало да после смрти рођаци умрлог оружјем нападну чланове другог племена, сматрајући да су они својим враћинама изазвали његову смрт.

Услед непрестаних сукоба са суседима, Тари граде своја пре

Практично за прање судова

Израђена је нова справа за прање шоља и чаша. Она се састоји из седам усправних гумених четка вретенастог облика. Длаке четка такође су од гуме и свака је шупља. Оне су монтиране на гумено јастуче које је такође шупље. Јастуче усисава сапунницу, која се затим пење до врха средишње четке и излази кроз отворе длака. Тек после тога справа може да се употреби. Шоља или чаша навуче се на средишњу четку и брзо се окреће око своје осовине не-

бивалишта у шипражју и брижљиво их скривају. Улаз у колибу низак је и затворен кладама, а с горње стране оне су тако сличне најближој околини да се тешко могу приметити. Колибе су високе 1,20 метар и немају прозора. Преко ноћи Тари затварају врата и спавају у загушљивом простору, у коме се налази много особа и где се целе ноћи дими са огњишта на поду. Тари не знају за личну хигијену. До данас још ниједан од њих није су умно ни окупао, нити је опрао своју „одећу“. А она је заиста оскудна. Мушкарци носе спреда кецељу исплетену од влакана траве, а о рамену им виси исти такав цак, у који стављају лулу од бамбуса, дуван, печени кромпир, којипут комад сушене свињетине, фрулу и гомилу шкољки које служе као новац. Сем тога, они носе власуљу, наруквике, лук и стрелу, камену секиру и бодж. Жене су још једиоставније одевене. Оне немају власуљу, имају мање украса и носе кратку сукуљу начињену од траве. На леђима вуку цак у коме, поред детета, носе и знатну количину поврћа, тако да је укупан терет у њиховом цаку већи од онога који носе мушкарци.

Тари су од белих посетилаца радо примили семе новог поврћа, које већ сеју и једу. Парадајз, купус, мрква, бундева, грашак и пасуљ први су стекли право грађанства у њиховим баштама. За ово кратко време Тари су се навикли и на многе друге тековине савремене културе.

Откриће Тари-племена за науку је од велике користи, због проучавања начина живота овог народа који се налази на најнижем степену цивилизације.

ЕУРОКЛИДОН

Еурокидон је југоисточни или источни ветар, бура. То је песничко име за источну буру која дува на Лабрадору и долази од Атлантског Океана.

ВЕРОВАТИ

ДОК СЕ СВАДБЕНА ХАЉИНА НЕ ПОДЕРЕ...
У афричком племену Баланта свака девојка пре ступања у брак добија од

својих родитеља широку, лепо израђену свадбену хаљину. Та хаљина није обичан поклоп, јер од њене трајности зависи колико ће нови брак трајати. Наиме, невеста се сматра удаћом све док јој се та хаљина не поцепе. Брак престаје чак и онда ако је она намерно подере.

ОД ДУГЕ УПОТРЕБЕ...

Сваке вечери у току тридесет година већао је Џон Спајсер из Субјакоа, у Америци, свој ценни часовник о један клин поред постеле. Једне ноћи из сна га је пробудио неки тресак: његов часовник лежao је разбијен на поду. Од тридесетогодишње употребе клин се био толико излизao да се преломио и један његов део пао је на под заједно са часовником.

ЗАХВАЉУЈУЋИ КОПЉУ...

Енглеz Вилијам Батли, који је због неког преступа доспео у затвор, успео је да побегне из тамнице и да се некако докопа Аустралије. Нашавши се сам усред готово пусте земље — догађај се збио почетком 19 века — без оружја и опкољен урођеницима, необично се обрадовао кад је на некој хумци нашао једно копље. Он није ни слутио да ће га оно довести на „краљевски престо“. Наиме, копље је раније припало поглавци једног

племена и после његове смрти било је пободено на његов гроб. Кад су домороци видели Батлија с копљем у руци, поверовали су да је тај бели човек оваплоћење њиховог поглавице. Тако је Батли постао поглавица једног аустралиског племена и владао је њиме тридесет и две године.

„КОЛЕВКА“ ОД ТИКВЕ

Мачка Вилијема Керингтона из Пуебла, у Колораду, начинила је за своје мачиће, које њен господар није хтео да трпи у кући, необичан лежај. Она је нашла у шупи једну велику тикву, коју је издубила својим оштрим ноктима, а затим је у њу довила старе крпе и на њих положила мачиће.

ЧУДНА ОПОМЕНА

У Алжиру, где људи при говору необично много гестулирају, могу се у аутобусима видети табле са оваквом опоменом: „Забрањено је разговарати са шофером, јер он обема рукама мора да држи управљач“.

ВУК УМЕСТО МАГАРИЦА

Магарца једног сељака из Жимнеже, у Француској, појео је вук једне ноћи.

Док се вук „гостио“, нашao је сељак и замком га ухватио. Неколико месеци сељак је стрпљиво припитомљавао и дресирао вука, све док га није научно да му вуче колица, којима сад разноси млеко по оближњем граду.

МАЛИ ХИЈАВАТА

КРПИЛА САМ МУ НОВЕ ПАНТАЛОНЕ... РУКА МИ СЕ ОМАКЛА, ПА САМ ГА УБОЛА ИГЛОМ...

ЗАР ТИ НИСАМ ЗАБРАНИО ДА ОБЛАЧИШ НОВЕ ПАНТАЛОНЕ?

ОПРОСТИ, ОЧЕ МОЈ!

ОДМАХ КУ ОБУКИ СТАРЕ!

УФ!

УПРОПАСТИТИ НОВЕ ПАНТАЛОНЕ ЈЕ РЪАВО... КАО... КАО УКРАСТИ КОЊА.

ХОЋЕ ЛИ МУ МОЈ ОТАЦ КУ КУПИТИ НОВЕ?

НЕ... ВЕЛИКИ ПОГЛАВИЦА НЕМА НОВЦА.

ОЧЕ, ЧУЈ...

... ЈА КУ ЗАРАДИТИ НОВАЦ!

УФ! А КАКО?

МОГУ ДА ЛОВИМ ВЕВЕРИЦЕ И ДА ПРОДАЈЕМ ЊИХОВА КРЗНА.

ПРИЂИ БЛИЖЕ, МЛАДИ РАТНИЦЕ!

ЕВО МАПЕ ЗАКОПАНИХ БЛАГА... ВЕОМА ЈЕВТИНО. САМО СТО ДИНАРА.

ПАНТОНИ СУРТИНИ БЛАГА

НАСТАВИЋЕ СЕ

ШТА СВИ ЗНАЧИ РЕЧ ФЕНИКС

Феникс је по веровању старих Египћана птица која живи 500 година, а затим на ломачи, коју сама направи, сама себе спали. После тога она поново оживи подмлађена из свог пепела (симбол нечега веома ретког, непролазног и бесмртног). По једној другој причи Феникс је био легендарни краљ Ирске. Ето, то Феникс значи по легендама. Уствари, постоје Феникс птице, али то је једна врста јапанских петлова. Ти петлови имају неobiчно дугачак реп, понекад дуг и до три метра. Малог су раста, а перје им је разнобојно. Нарави су мирне. Држе се само ради украса. Даље, под појмом феникс подразумева се и једна врста механичког музичког инструмента сличног аристону. У хронологији израз феникс-период означава време од 500 година.

НИКАД БЕЗ ТОНЛЕ ВОДЕ...

Гејзери на Исланду нису само привлачна мета за туристе, него имају и велику економску важност за становништво ове земље. Стручајци су их искористили на тај начин што су њихову топлу воду довели помоћу цеви до кућа сваког већег насеља, а нарочито до главног града Рејкјавика. Тако Исландци имају топле воде колико год захтевају. Они њоме загревају станове, кувају храну, загревају купатила и перу рубље. То је можда најинтересантнији извор водовод у свету. На Исланду нема шума, ни рудника угља, па су му гејзери добро дошли, јер би иначе требало много новца да се набави угљак и дрво.

ДВЕ ХИЉАДЕ НОВЧИЋА ЗА ЈЕДАН МИНУТ

У Енглеској је израђена машина која пребројава 2.000 комада металног новца за један минут. Она може, такође, да се регулише да за исто време преброји исти број других металних новчића, без обзира на њихову величину или дебљину. Проналазачи тврде да је непогрешива и да се може једноставно и брзо прилагодити за пребројавање свих врста металног новца. Снабдевена је електричним мотором са мењачем брзине и многим аутоматским прекидачима, који могу да зауставе пребројавање да би се одређена количина новчића ставила у кесице.

ШТА ЗНАЧИ ЗУЈАЊЕ КОМАРАЦА?

Боравши 1878 године у једном хотелу у Сараготи, у Америци, приметно је зоолог Хирам Мексим да се око мале хотелске динамомашине, која је и дан и ноћ монотно зујала, окупљају велики ројеви комараца. Неколико дана хватао је он те досадне и опасне инсекте и открио једну чудну, њему неразумљиву, појаву: већина комараца које је примамно звук машине била су мужјаци.

само на први поглед. Уствари, он значи да разне врсте комараца различито зује и да се, на пример, комарци који пре-

носе маларију могу препознати по том звуку. И то може да изгледа неважно све док се не сазна да се баш то зујање може употребити за борбу против маларичних комара-

КОЛИКО СЕ МОЖЕ ИЗДРЖАТИ БЕЗ ХРАНЕ?

Човек доброг здравља и релативно мишићав може да издржи без хране 30 до 60 дана. Како потрошња енергије за време таквог поста остаје готово иста као и за време јела, а пошто човек не прима нову храну, он мора да је надокнађује из живог ткива. Просечно, здрав човек има у резерви око 75.000 великих калорија, што би му било довољно отприлике за 75 дана кад би лежао потпуно мирно.

стан доручак — пржен кромпир или томе сличну храну која се у стомаку дуже задржи — јер онда не осећају глад дуже времена.

Куваче у одређеној количини воде јесте најједноставнији начин припремања хране, али у исто време и најштетнији за људско здравље. Минералне соли и витамини растварају се и прелазе из чврсте хране у воду. Најбоље су оне кухиње у којима се не одбацује ништа, јер баш ти сокови, љуске и лишће садрже материје неопходне за људско здравље. Преко педесет од сто минералних материја (растворљива једињења гвожђа, калцијума, фосфора, бакра, мангана, јода итд.) може бити употребљено при цеђењу куване хране. Кувана храна губи витамине не само зато што се они протиспају с водом, већ и зато што их висока температура уништава. У том погледу најосетљивији је витамин Ц.

ефикасније од ДДТ-а и сличних средстава. Како? Да испрчимо причу од почетка.

Кад се два кавеза с густом мрежом, један с комарцима-мужјацима а други с женкама, ставе недалеко један од другог, сви мужјаци скупиће се на оној страни која је најближа кавезу са женкама, које готово без престанка зује. То ће се догодити чак и кад се између два кавеза стави какав заклон који ће спречити ширење свих мириса. Значи, мужјаци привлаче зујање из другог кавеза. Утврдивши то, Офенхаузер и Кан пошли су даље. У отворене кавезе, кроз чије је жице спроведена струја, поставили су гласноговорнике везане с грамофоном на који су ставили плочу с „песмом“ комараца-женки. Гласноговорници су 500.000 пута појачавали ову „песму“. Привучени овим звуком, мужјаци су у јатима долетали из даљине од неколико миља, улетали у кавезе и — падали мртви од удара електричне струје.

Треба знати да женке комараца производе две различите врсте зујања: љубавни позив и обавештење другим женкама да су наишле на жртву. Познато је да се само женке хране крвљу, јер им је она потребна да употпуни процес оплођавања јаја, и да, према томе, само оне преносе маларију. Мужјаци се, пак, задовољавају сисањем биљног нектара и воћних сокова. Офенхаузер и Кан имају плоче и с једним и с другим позивом. Ако се из наелектрисаног кавеза помоћу гласноговорника пренеси „позив на гозбу“, онда све женке из ближе и даље околине похрле према кавезу и бивају уништене. На тај начин, употребом плоча с једном или другом „песмом“, могу се уништити и мужјаци и женке једне одређене врсте комараца. Јер, разне врсте ових инсеката зује на различите начине и „песма“ једних нема никаквих „чари“ за друге. Комарци из Флориде неће, на пример, разумети „Језик“ комараца из Африке, као што се ни људи из тих крајева не могу међусобно споразумевати.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

УМИРЕЊЕ БОЛОВА — ВОДОМ

Један амерички лекар изнео је закључке податке о умирењу болова инјекцијама вреле воде. Код неуралгије вода се убризава кроз образ у жарниште болова. Умирење је трајно, јер се извесне ћелије потпуно или делимично разоре. Код четрнаест случајева болови су престали без икаквих штетних последица. Један болесник који је имао рах на вилици ослобођен је на овај начин болова. Досад је то лечено или убризавањем алкохола у нерва, или сечењем нерва.

И УРАГАН НЕКОМЕ КОРИСТИ

У Америци живи једна животињца која се, како неки сматрају, пари само за време великих непогода. Док не о свет у Флориди страхује од урагана, ова животињца чека да он избије. То се тумачи тиме што она излази из свог скровишта у земљи тек кад се све рупе и пукотине испуне водом, слично једној пустинској животињи, која има сличан начин живота.

ПШЕНИЧНО УЉЕ ПОМАЖЕ СПОРТИСТИМА

Недавно се дошло до занимљивих података о корисном дејству пшеничног уља на физичку кондицију спортиста, а нарочито средовечних људи. У томе уљу има витамина Е, који повољно утиче на срце и крвне судове, али само онда кад се упоредо с његовим узимањем врше и телесне вежбе.

ЛЕК ПРОТИВ ШТУЦАЊА

У Француској је произведен и испробан лек против штучања. Он је већ показао добре резултате. Болесници који су данима штучали и којима никаква средства нису могла да помогну, били су за неколико дана излечени. Лек се може давати инјекцијама, а може се узимати и у облику пијула.

АПАРАТ ЗА ОТКРИВАЊЕ РАКА

На принципу радара и телевизије, измишљен је један апарат за утврђивање тумора, цисте и рака у телу. Личност која се прегледа загрији се у воду. Како разна ткива различито одбијају звучне таласе, то се може одмах установити оболело место, чија се слика појављује на телевизијском екрану. Овај апарат представља веома корисну допуну рентгену и флуороскопу.

Водоравно: 1) лична заменица; 3) зунени огртач скинут са овце; 5) митолошка птица која се, подмлађена, рађа из свог пепела; 7) пенушава вино; 8) агрегатно стање воде; 10) брдо на Криту; 11) презиме француског књижевника, аутора дела „Вез породице“; 12) академска титула; 13) град у Немачкој; 14) француски град; 17) некадашња држава у Азији; 18) чешко мушко име; 20) енглеска мера за драгоцености; 21) слово латинице; 23) тежина амбалаже; 24) грубо сукно; 25) слово грчке азбуке; 26) стари нормандски инструмент сличан гадлама; 27) ознака; 30) староседеоци Перуа; 31) осовина.

Усправно: 1) један месец у години; 2) египатски писац из X века пре наше ере; 3) географски појам; 4) једна од САД; 5) Расинова драма; 6) вишегодишња зрнаста биљка пријатна мириса; 7) назив једне Корнејева трагедије; 9) река у Русији; 11) дефицит; 15) стари ратници; 16) страво женско име; 18) обрађивати земљу; 19) врста енигматског састава; 20) прилог; 22) област између Француске и Немачке; 24) стиска витешка игра; 28) подводно чврсто тло у реци и мору; 29) бивши.

ДЕСЕТ МИШЕВА

Ево једног круга у коме се налази десет мишева. Потребно је да се у њему упр-
тају три мања круга, али тако да се њима одвоји сваки миш за себе.
Покушајте па ако вам не успе погледајте слику 2.

За добре математичаре

Четири путника улазе у кола у којима има шест празних места. Колико је различитих комбинација могућих приликом размештаја тих путника?
(врати енглески текст од оца Ђорџа)

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Костарика; 8) Уна; 9) рен; 10) ла; 11) сто; 13) ја; 14) стина; 15) новела; 17) со; 18) амин; 19) вор; 20) Нена; 21) Кола; 22) Галилео; 23) аилиј; 25) сено; 24) ка; 25) морена; 27) балет; 28) Роберт К(ох); 30) кас; 31) ха; 32) алт; 34) Наб; 35) Картагина; 38) Асир; 39) атом; 40) Саксонија.

Усправно: 1) Куллина; 2) она; 3) са; 4) Англи; 5) вр; 6) кеј; 7) анафора; 11) стена; 12) ова; 14) свинг; 16) омега; 17) Солон; 19) сонет; 21) Керес; 23) солана; 24) Каракас; 25) мак; 26) Алдбама; 29) класа; 31) Хану; 33) трик; 34) нити; 36) трс; 37) Гав.

...реч робот, којом се данас у целом свету означавају мех-

...у свету се сваке године потроши 10.000 тона челика за израду женских уокосница.

...у Балтичком Мору проценат соли износи свега 0,5 процената. Због тога у њему нема острига, јер вода у којој живе остриге мора имати бар 1,7 отсто соли.

нички људи, узета је из драме Карела Чапека „Р.У.Р.“

...стари Римљани нису поткивали своје азге и коње, већ су им стављали на ноге „гвоздене ципеле“, које су могле да се скидају. Коњи богатих Римљана имали су „ципеле“ од сребра или злата.

...прва опсерваторија у Европи саграђена је 1561 године, у Каселу.

...аполира је дувачки инструмент, по облику сличан лири, који има четири октаве. Њега је изумео, 1832 године, Ернст Леополд Шмит. На овом инструменту може се истовремено изводити шест партија.

...реч архитекте грч ког је порекла и уствари значи „онај који командује радницима“.

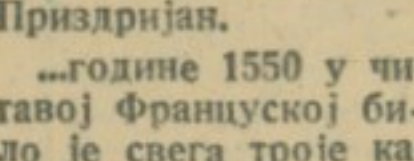
...према историчару Херодоту, код старих Египћана био је обичај да се после обилног ручка изнесе на сто мали мртвачки ковчег с лутком која претставља смрт. „Баците поглед на овог човека, говориле су зване једна другој. И ви ћете му бити слични после смрти, зато пијте и веселите се“.

...за време Римљана Призрен се звао Теранда и био је један од главних градова на путу од Скадарског Приморја у унутрашњост Балканског Полуострва. У доба Византије Призрен су називали Призријан.

...године 1550 у читавој Француској било је свега троје каруца. Једне од њих припадале су Катрини Медичи, а друге њеној кћери и њеном мужу, француском краљу.

...Римљани су правили напрске не само од метала, него и

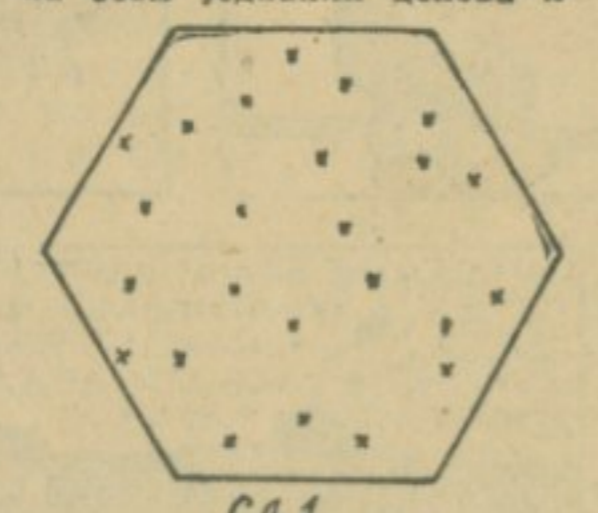
од разних костију, нарочито од слоноваче. Кинески напрсци били су у облику лотосовог цвета.

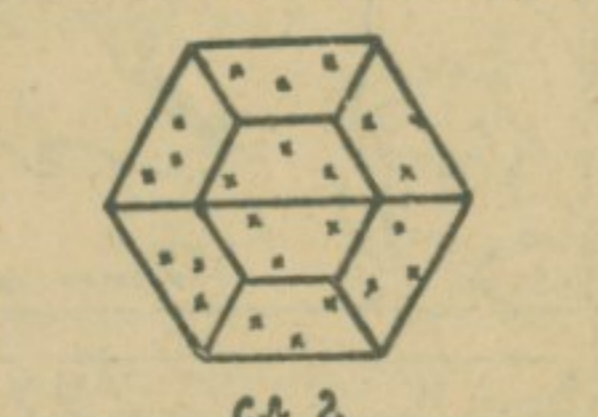
ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Цветићи у башти

Можете ли ову башту с пуно цветова да поделите на осам једнаких делова и-

стог облика, али тако да сваки део садржи исти број цветова. Ако не можете, он-

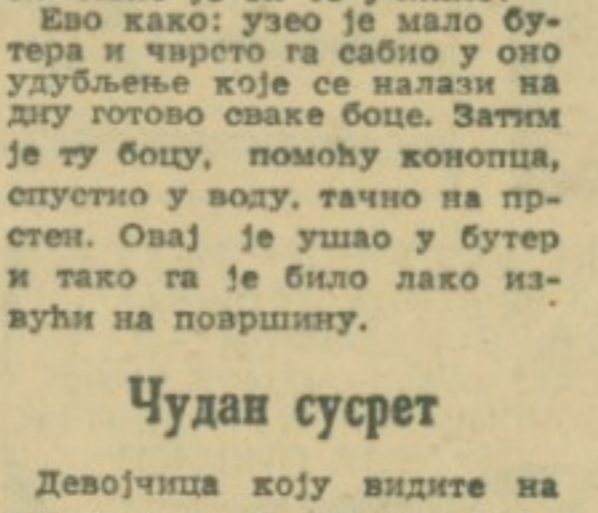
да пажљиво погледајте слику 2, па ћете видети како је то урађено.

Прстен на дну језера

Једно весело друштво пошло је у рано пролеће на излет чамцем по језеру. Са собом су понели, наравно, доста хране: хлеба, бутера, сира итд. Нису заборавили ни боцу вина. Кад су се налазили на средини језера, једној од жена спадне с прста скупоценог прстена и потоне у воду. Захваљујући изванредној провидности воде, прстен се лепо видео како лежи на дну, али се нико од присутних није усуодио да скочи у-

Десет мишева

Ево једног круга у коме се налази десет мишева. Потребно је да се у њему упр-

тају три мања круга, али тако да се њима одвоји сваки миш за себе.

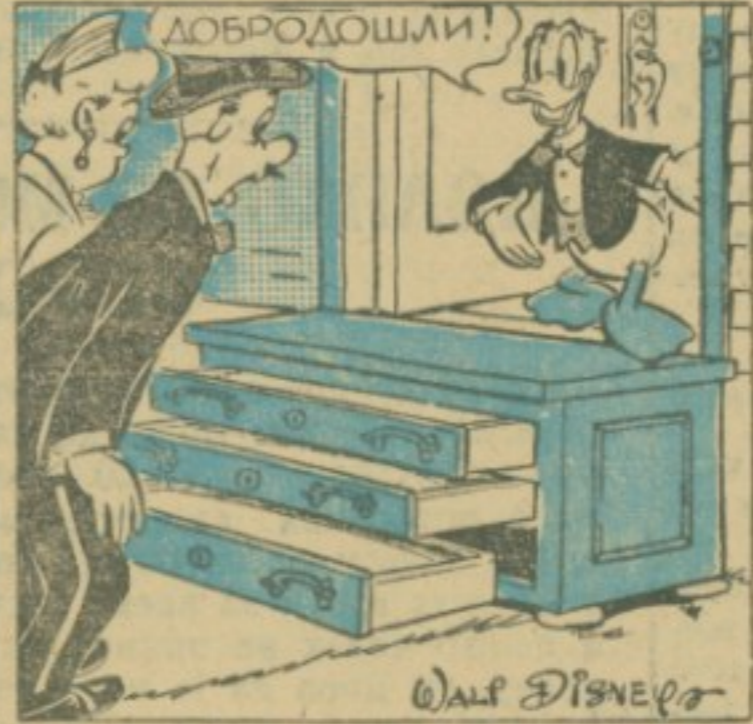
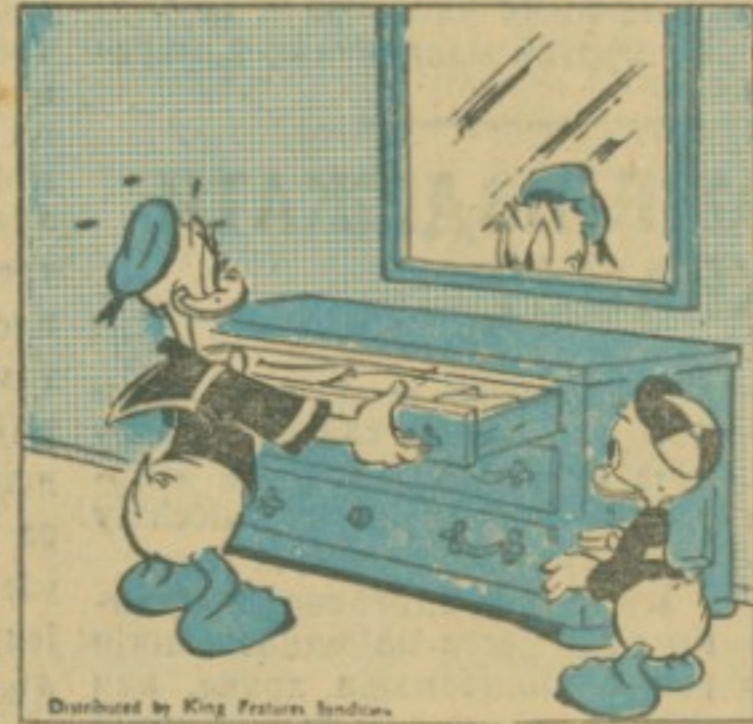
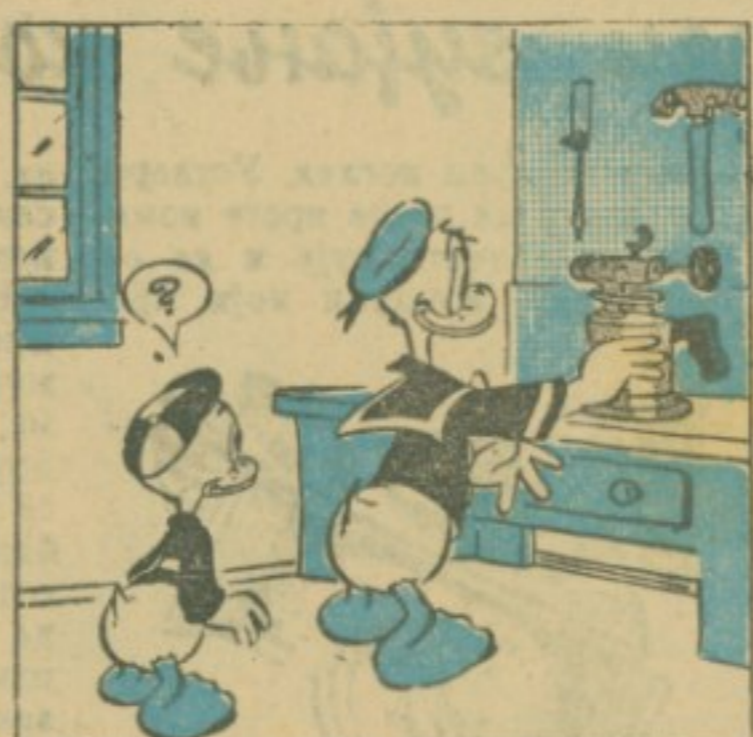

Покушајте па ако вам не успе погледајте слику 2.

За добре математичаре

Четири путника улазе у кола у којима има шест празних места. Колико је различитих комбинација могућих приликом размештаја тих путника?
(врати енглески текст од оца Ђорџа)

види. Помозите да се он појави, повезујући све тачке обележене бројевима, почевши, наравно, од један.

Рођи се
ОДГОВОР
шачан

БОРИЈОКИ су:
врста новца
племе из Конга
стари словенски колачи
планински венац

ЕКСПИРОЗА је:
старовековни град
филозофско схватање
врста болести
бразилијански цвет

ЛУМАКЕЛО је:
стара шпанска игра
врста камена
мали чамац у Средоземљу
чувена дворска будала

ОДГОВОР:
БОРИЈОКИ су стаклене перле које служе као новац у разним афричким земљама. 120 боријока = 1 дахап, а дахап је масаудски новац који вреди 120 стаклених корала.

ЕКСПИРОЗА је спаљивање, сагоревање; по учењу Хераклита и стојицара то је пропаст света од пожара, после чега ће се он опет обновити, да би периодично проживљавао исти процес.

ЛУМАКЕЛО је врста веома лепог корушког мрамора, који има сјај сличан топазовом.

